

Sibbo skärgårdsdelegations utlåtande 31.1.2023, kompletterat och godkänt i kommunstyrelsen 13.2.2023 § 42

UTLÅTANDE OM SERVICEBESKRIVNINGEN FÖR BORGÅS OCH SIBBOS FÖRBINDELSEBÅTRUTT 2024–2029

En levande skärgård kräver ett fungerande transportnät. Ett mångårigt transportavtal tryggar skärgårdsbornas med fleras möjligheter att bo, röra sig och vistas i skärgården.

I början av avtalsperioden kommer Lagen om främjande av skärgårdens utveckling (494/1981) att uppdateras. Detta kan skapa behov att göra ändringar i servicebeskrivningen gällande serviceavtalet för förbindelsebåtrutten i Borgå och Sibbo skärgård 2024–2029, till exempel för den fasta bosättningens och fritidsbosättningens del.

Servicens centrala innehåll

I den allmänna delen i servicebeskrivningen konstateras att en fungerande förbindelsetrafik är en grundförutsättning för att skärgårdsborna ska kunna bo, få sin utkomst och uträtta sina ärenden och främjar också turismnäringen i skärgården. Till detta kunde tilläggas, att en fungerande förbindelsefartygstrafik är viktig också för sommargäster och andra personer som rör sig i skärgården. Trafiken förenar de vidsträckta skärgårdsområdena med kommunens fastlandsområden.

Skötseln av trafiken

I servicebeskrivningen fastställs att förbindelsefartygsservicen skall möjliggöra person- och fordonstransporter samt godstransporter året runt. I detta sammanhang kan konstateras att det inte finns något vägnät i skärgården i Sibbo, endast stigar och mindre vägar på större holmar. Något behov för biltransporter finns inte, men nog för mindre fordon (fyrhjulingar, snöskotrar).

Tillgänglighetssynpunkter bör beaktas i transportservicen. Passagerare som rör sig med rollator eller rullstol bör erbjudas hinderfria inomhusutrymmen, till vilka det är lätt att ta sig.

Meningen att trafikanten ska sträva till att göra det möjligt för skärgårdsborna att röra sig självständigt på privata isvägar sen havet har frusit till kräver en tydligare formulering. Åläggs trafikanten att planera sina rutter på sådant sätt att de inte söndrar de privata isvägarna?

Godstransporter och till dem anslutande lastnings- och lossningsfunktioner

Meningen "Till servicen hör kundernas frakttransporter inom ramen för tidtabellen, fartygets kapacitet och tekniska egenskaper" berättar knappt någonting om fraktservicen och dess omfattning. Det skulle vara viktigt att passagerarna också i fortsättningen kunde ta med sig mer än enbart handbagage ombord på förbindelsebåten och att förbindelsebåten också skulle sköta mindre varutransporter, till exempel matbeställningar från närbutiken.

Tidtabellen borde planeras på ett sådant sätt att tillräckligt med tid reserveras för att lasta och lossa lasten.

Tunga transporter hör inte till serviceavtalet, med skulle vara viktigt att också sådana ordnas i Sibbo skärgård.

Skötsel och underhåll av stränder

Till skötseln och underhållet av stränderna hör att övervaka statsägda förbindelsbryggor på ruttområdet. De av staten ägda och kommunen underhållna förbindelsebryggor som hör till förbindelsebåtens transportnät är följande: bryggor på Simalö, Söderkullalandet, Norrkullalandet (östra), Norrkullalandet (västra), Kamsholmen och Stora Svedjeholmen. Härtill statsägda förbindelsebryggor i hamnarna i Gumbostrand, Kalkstrand och Spjutsund. Vad ingår i underhåll och skötsel? Detta måste uttryckas klarare.

Fordon

Fartygskraven i skärgårdstrafiken bör hållas på en realistisk nivå och ställas i relation till skärgårdstrafikens omfattning och behov.

Kundservicen

I servicebeskrivningen fastställs att de huvudsakliga servicespråken är finska, svenska och engelska. De personer som arbetar inom kundtjänsten och på förbindelsefartygen bör således ge service på båda inhemska språken. Detta får inte glömmas bort i samband med att anskaffningen görs.

Utöver internetsidor och informationstavlur skulle det vara önskvärt att trafikanten upprätthåller ett e-postadresssystem, via vilket med hjälp av textmeddelanden informeras om ändringar i tidtabellen till de passagerare som är intresserade av en sådan service.

Uppgörande av tidtabeller och information om dem

Kommunen anser det viktigt, att serviceproducenten ordnar möten med de personer som rör sig på ruttområdet för att gemensamt planera tidtabellshelheter, fastän trafikanten och passagerarna håller kontinuerligt kontakt i tidtabellsfrågor och de dagliga turerna är få, vilket närmast beror av begränsade ekonomiska resurser.

Tidtabellerna bör vara tydliga och lätta att läsa.

Servicenivån på Sibborutten

I servicebeskrivningen står att trafikeringen sker till privata bryggor eller av Sibbo kommun ägda bryggor som är belägna i huvudsak invid vattentrafiklederna och att NTM-centralen kommer att ta kontakt med alla bryggägare och komma överens med dem om användningen av bryggorna i förbindelsebåttrafiken. Ifall olägenheter uppstår för enskilda markägare bör man hitta en rättvis och saklig lösning.

Enligt kommunen är det ytterst viktigt att transportnätet utvecklas i skärgården och kommunen önskar av denna orsak att NTM-centralen också skulle kartlägga passagerarnas transportbehov. Till exempel har till kommunen meddelats att det har varit svårt att ta sig till Röysö med förbindelsebåt.

Trafikledsverket har i december 2022 fastställt Ryssholmen–Komsalös farled, Kalkbruksfjärden–Bärgarholmens farled och Norrkullalands farled till allmänna farleder i Sibbo skärgård.

Av handlingarna framgår inte hur bindande tidtabellen i bilagan är. Beträffande tidtabellen skulle det vara önskvärt att turerna gick tätare mitt på dagen så att de invånare som åker med förbindelsebåten för att uträtta ärenden inte behövde bege sig hemifrån före klockan 7 på morgonen för att återvända först efter klockan 16 eller 17 på eftermiddagen (de så kallade skolskjutsturerna bör inte bortlämnas). Skärgårdsborna önskar att från Gumbostrand till Simalö skulle avgå en tur också på söndagsmorgnar (inte först klockan 16).

Det skulle vara viktigt att den nuvarande praxisen under menförestiden fortsatte så att skärgårdsborna erbjöds en sen kvällstur två gånger per månad enligt behov eller helst varje vecka. Ifall alla passagerare inte ryms med på menföresfarkosten, borde de som bor året runt i skärgården prioriteras eller trafikanten köra flera turer, så att ingen blir utan skjuts.

Sibbo kommun anser att det är av största vikt att transporten fungerar alla dagar under menförestid.

I ruttrafiken borde man överväga att uppbära avgifter. Förbindelsebåttrafikens och buss-

trafikens tidtabeller borde i mån av möjlighet anpassas till varandra. Ifall inte alla ryms med på förbindelsebåten, borde de som är fast bosatta på öarna ges förtur.

Sibbo kommun önskar att NTM-centralen i Egentliga Finland ordnar ett gemensamt möte med representanter för Sibbo, Borgå och NTM-centralen i Egentliga Finland (skötseln av hamnarna) före skärgårdstrafiken konkurrensutsätts.

Sipoon saaristovaltuuskunnan lausunto 31.1.2023, täydennetty ja hyväksytty kunnanhallituksessa 13.2.2023 § 42

LAUSUNTO PORVOON JA SIPOON YHTEYSALUSREITIN PALVELUKUVAUKSESTA 2024–2029

Elävä saaristo edellyttää toimivaa kuljetusverkkoa. Monivuotinen kuljetussopimus turvaa saaristolaisten ja ynnä muiden mahdollisuudet asua, liikkua ja oleskella saaristossa.

Sopimuskauden alussa Laki saariston kehityksen edistämisestä (494/1981) päivitetään. Tämä voi aiheuttaa muutostarpeita Porvoon ja Sipoon saariston yhteysalusreitin palvelusopimuksen palvelukuvaukseen 2024–2029, esimerkiksi vakituisen asutuksen ja vapaa-ajan asutuksen huomioon ottamisen osalta.

Palvelun keskeinen sisältö

Palvelukuvauksen keskeisestä sisällöstä todetaan, että toimiva yhteysalusliikenne on perusedellytys saaristolaisten asumiseen, toimeentulon ja asioinnin kannalta ja edistää myös saariston matkailuelinkeinon kehittymistä. Tähän voisi lisätä, että toimiva yhteysalusliikenne on tärkeä myös kesämökkiläisille ja muille saaristossa liikkuville. Se yhdistää laajat saaristoalueet kunnan manneralueisiin.

Liikenteen hoito

Palvelukuvauksessa määritellään, että yhteysalusliikennepalvelun tulee mahdollistaa henkilö- ja ajoneuvokuljetukset ja tavarakuljetukset ympärivuotisesti. Todettakoon, että Sipoon saaristossa ei ole tieverkostoa, ainoastaan polkuja ja suuremmilla saarilla pieniä teitä. Autojen kuljetustarpeita ei ole, mutta pienemmille kulkuneuvoille (mönkijät, moottorikelkat) on tarvetta.

Esteettömyysnäkökohdat on otettava huomioon kuljetuspalveluissa. Matkustajille, jotka liikkuvat rollaattorilla tai pyörätuolilla, on tarjottava esteettä sisätiloja, joihin on helppoa päästä.

Meren jäädyttyä pyritään mahdollistamaan omaehtoinen liikkuminen yksityisillä jääteillä -lause kaipaa selvennystä. Velvoitetaanko liikennöitsijää suunnittelemaan reittinsä siten, etteivät ne riko yksityisiä jääteitä?

Rahdin kuljettaminen ja niihin liittyvät lastaus- ja purkutoiminnot

Palveluun kuuluu asiakkaiden rahtikuljetukset aikataulun, aluksen kapasiteetin ja aluksen teknisten ominaisuuksien puitteissa -lause ei kerro juuri mitään rahtipalveluista ja niiden laajuudesta. Olisi tärkeätä, että matkustajat voisivat myös jatkossa ottaa mukaan enemmän kuin pelkästään käsimatkatavaraa yhteysalukseen ja että yhteysalus myös hoitaisi pienehköt tavarankuljetukset, esimerkiksi ruokatilaukset lähikaupasta.

Aikataulu olisi suunniteltava siten, että lastin kuormaamiseen ja purkuun jää riittävästi aikaa.

Raskaskuljetukset eivät kuulu palvelusopimukseen, mutta olisi tärkeätä, että myös sellaisia järjestettäisiin Sipoon saaristossa.

Rantojen hoito ja ylläpito

Rantojen hoitoon ja ylläpitoon kuuluu valtion omistamien yhteysaluslaiturien isännöinti reitti-alueella. Valtion omistamat ja kunnan kunnossapitämät yhteyslaiturit, jotka kuuluvat yhteysaluksen kuljetusverkkoon, ovat seuraavat: Simsalö, Söderkullalandet, Norrkullalandet (itä), Norrkullalandet (länsi), Kamsholmen ja Stora Svedjeholmen. Lisäksi valtion omistamat yhteyslaiturit satamissa: Gumbostrandin, Kalkkirannan ja Spjutsundin satamat. Mitä sisältyy ylläpitoon, tämä kohta kaipaa selvennystä.

Kalusto

Saaristoliikenteen alusvaatimukset olisi pidettävä realistisella tasolla ja suhteutettava liikenteen tarpeisiin ja laajuuteen.

Asiakaspalvelu

Palvelukuvauksessa määritellään, että pääasialliset palvelukielet ovat suomi, ruotsi ja englanti. Asiakaspalvelussa ja aluksilla toimivien henkilöiden pitää siis palvella molemmilla kotimaisilla kielillä. Tätä ei saa jättää huomiotta palvelun hankintavaiheessa.

Internet-sivujen ja ilmoitustaulujen lisäksi olisi toivottavaa, että liikennöitsijä ylläpitää sähköpostiosoitejärjestelmän, jonka kautta tekstiviestillä ilmoitetaan aikataulumuutoksista niille matkustajille, jotka ovat kiinnostuneet tällaisesta palvelusta.

Aikataulujen laadinta ja tiedottaminen

Kunta pitää tärkeänä, että palveluntuottaja järjestää reittialueen käyttäjille tilaisuudet, joissa suunnitellaan yhdessä aikataulukokonaisuutta, vaikkakin aikataulujen osalta liikennöitsijä ja matkustajat toimivat jatkuvassa vuorovaikutuksessa ja rajallisista taloudellisista resursseista johtuen päivittäiset vuorot ovat harvat.

Aikataulujen tulee olla selkeät ja helposti luettavissa.

Sipoon reitin palvelutaso

Palvelukuvauksessa lukee, että liikennöinti tapahtuu yksityisiin tai Sipoon kunnan omistamiin laituriin, jotka sijaitsevat pääosin vesiliikenneväylien varressa ja että ELY-keskus tulee ottamaan yhteyttä kaikkiin laiturien omistajiin ja sopia yhteisesti laiturien käytöstä yhteysalusliikenteeseen. Yksityiselle kiinteistönomistajalle koituvasta haitasta tulee löytyä oikeudenmukainen ja asiallinen ratkaisu.

Kunnan mielestä on erityisen tärkeätä, että kuljetusverkko kehitetään saaristossa ja kunta toivoo tästä syystä, että ELY-keskus myös kartoittaisi matkustajien kuljetustarpeita. Esimerkiksi kunnalle on ilmoitettu, että Röysöhön on ollut vaikeaa päästäs yhteysaluksella.

Väylävirasto on joulukuussa 2022 määrännyt Ryssholmen–Komsalö-väylän, Kalkbruksfjärden–Bärgarholmen-väylän ja Norrkullalandetin väylän julkisiksi kulkuväyliksi Sipoon saaristossa.

Asiakirjoista ei ilmene kuinka sitova liitteenä oleva aikataulu on. Aikataulun osalta olisi toivottava, että asiointimatkoja varten olisi tiheämpi vuoroyhteys keskellä päivää, jotta asukkaat eivät joutuisi lähtemään kotoa ennen klo 7 aamulla palatakseen vasta klo 16 tai 17 jälkeen (niin kutsuttuja koulukyytejä ei saa jättää pois). Saaristolaiset toivovat, että Gumbostrandista kulkisi vuoro Simsalöhön myös sunnuntaiaamuisin (eikä vasta klo 16).

Kelirikkoaikoina olisi tärkeätä, että nykyinen käytäntö jatkuisi siten, että saaristolaisille tarjottaisiin myöhäinen iltavuoro kaksi kertaa kuukaudessa tarpeen mukaan tai mieluiten joka viikko. Mikäli kaikki matkustajat eivät mahdu mukaan kelirikkoalukseen, saaristossa ympäri vuoden asuvat olisivat etusijalla tai liikennöitsijän pitäisi ajaa useampia vuoroja, jottei kukaan jää ilman kyytiä.

Sipoon kunta pitää erittäin tärkeänä, että kuljetus toimii kaikkina päivinä kelirikkoaikoina.

Reittiliikenteen maksujen perimistä olisi harkittava. Yhteysalusliikenteen ja bussiliikenteen aikataulut olisi mahdollisuuksien mukaan yhteensovittava. Mikäli kaikki eivät mahdu alukseen, tulisi suosia saarilla vakituisesti asuvia.

Sipoon kunta toivoo, että Varsinais-Suomen ELY-keskus järjestää yhteisen kokouksen Sipoon, Porvoon ja satamien hoidosta vastaavan Uudenmaan ELY-keskuksen edustajien kanssa ennen saaristoliikenteen kilpailuttamista.